

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
מרת זיוה זעלדא בת ר' דב
הלוי פולק ע"ה
אשת הר"ר הלל יהואל ז"ל
נכד רבינו הגה"ק זצ"ל
נלב"ע ב' כסלו תשע"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י בנה
הרה"ח אברהם יהודה הי"ו

פר' תולדות תשפ"ג

בס"ד, גליון מס' 38

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק היילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' תולדות

מעלת תפילת צדיק בן צדיק ותפילת צדיק בן רשע

וַיַּעֲמֵר יַצְחָק לְד' לְנִכְחַ אֲשֶׁתוֹ וּגְו' וַיַּעֲתָר לוֹ וּגְו'

(בראשית כ"ה כ"א)

התפללה שיהיו הבנים בזכות יצחק, וזהו כדרך הצדיקים שמתפללים בזכות אחרים (ברכות י' ע"ב).

וד' קיבל תפילתו של יצחק שיהיו הבנים בזכות רבקה, כי אינו דומה תפילה שתולין אותה בזכותו של צדיק בן צדיק לתפילה שתולין אותה בזכותו של צדיק בן רשע, כי הצדיק בן רשע אינו צריך לכבוש (ח"א עמ' ס"ד) יצרו יותר.

פירש רש"י, "ויעתר לו, לו ולא לה, שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה". הנה מלשון זה משמע שתפילת צדיק בן רשע הוא דעדיפא¹, והרי תפילת יצחק היא שנתקבלה כמו שכתוב "ויעתר לו" ולא לה.

ונראה לפרש שאכן כך הוא ואין כאן סתירה, כי הנה אמרו חז"ל (בראשית רבה ס"ג ה') שיצחק הי' מתפלל לזכות לבנים בזכות רבקה והיא

הצדיקים חפצים בבנים מהוגנים

וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וּגְו'

(בראשית כ"ה כ"ב)

סופו, כמאמר הכתוב (ירמ' א' ה') "בטרם אצרך בבטן ידעתך", ומכיון שבעברה על בתי עבודה זרה הוא מפרסם לצאת אם כן "למה זה אנכי" מתאוה ומתפללת על ההריון, כי הצדיקים אינם חפצים בבנים שאינם מהוגנים, כי אם (משלי י"א ל') "פרי צדיק עץ חיים". (ח"א עמ' ס"ו)

פירש רש"י "כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרסם לצאת, עוברת על פתחי עבודת אלילים עשו מפרסם לצאת".

נראה לפרש שגם רבקה הבינה שעל פי נטיית העובר אפשר לדעת

קיום המצוות כחוק המלך בלא טעם, ומתוך הבנת טעמי המצווה

שְׁנֵי גֹיִם (כתיב גיים) בְּבִטְנָהּ וּגְו'

(בראשית כ"ה כ"ג)

"יראתו קודמת לחכמתו" שחכמתו מתקיימת (אבות פ"ג מ"ט). והנה דרך העולם שקודם האכילה אוכלים צנון לעורר האכילה, ואחר האכילה אוכלים חזרת להעביר השמנונית².

וזהו הרמז שכאשר למד רבי תורה עם אנטונינוס הי' על שולחנם צנון וחזרת, שיש לימוד שהוא לפני האכילה ככחי "צנון", היינו לקיים המצווה כי כן צוה השי"ת, ואחר כך לימוד שאחר הקבלה לקיים המצווה כחוק ככחי "חזרת", היינו הלימוד להשכיל ולהבין טעמי המצוות. (ח"א עמ' ס"ח)

פירש רש"י, "גיים כתיב כמו גָּאִים, אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים (עבודה זרה י"א ע"א)".

נראה לי לפרש שבמצוות יש טעמים וביאורים, אך תחילה עלינו לקיים את המצוות רק כי כך צוה השי"ת וכמו החוקים שאין לנו בהם טעם והבנה, ורק אחר כך אפשר ללמוד ולהבין טעמי המצוות. וזה מרומז בפסוק (לקמן כ"ו ה') "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתתי", שהקדים "חוקים" ל"תורות". ובזה

¹ כמו במאמר חז"ל (חגיגה ט' ע"ב) "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד" שה"אינו דומה" פחות מהשני.
² כדאייתא בגמ' עבודה זרה שם "דאמר מר צנון מחתך אוכל, חזרת מהפך מאכל".

יָדוּ אַחֲזַת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ

(בראשית כ"ו י"ג)

יידוע מראש, ולמה אם כן יש שכר ועונש.
ולכן יצאו כשיד יעקב אחזת בעקב עשו, כדי ללמדנו שאין
הידיעה מכחישה את הבחירה ובידו של יעקב הי' לבחור ח"ו ברע
להיות כעשו. (ח"א עמ' ס"ה)

אפשר לפרש הרמז שהנה אחרי שאמרו לה ששני גויים בבטן
וממעיין יפרדו, והיינו שמלכתחילה ידוע שיעקב יהי' צדיק ועשו יהי'
רשע, אם כן הידיעה מכחישה את הבחירה (מחקירה הידועה עיין רמב"ם פ"ה
מהל' תשובה) ושוב אין להם בחירה, אלא כל אחד סופו וגורלו נחרץ

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

מדוע שלח יצחק את יעקב ללבן, ולא השיא לו את בת ישמעאל

וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו

(בראשית כח, ה)

ממשפחתו יותר מלבן. ועוד, דישמעאל עשה תשובה, כדפירש רש"י
(לעיל כה, ט).

ויש לתרץ, דיצחק היה יודע שהוא ורבקה המה צדיקים גמורים, והיה
סבור שהסיבה שיצא ממנו עשו, היא משום שרוב בנים הולכים אחר אחי
האם (ב"ב קי.), ולכן יצא ממנו עשו הרשע, מחמת לבן אחי אמו. לכך לא
רצה ליקח את בת ישמעאל ליעקב, כדי שתהיה מטתו שלימה, שכל בניו
יהיו צדיקים. ואילו היה לוקח את בת ישמעאל, היה מקום לחוש שגם
ממנו יצא בן רשע, בגלל אחיה נביות. אבל ללבן לא היו באותה שעה
בנים זכרים, רק בנות, כדפירש רש"י עה"פ (להלן ל, כז) 'ניחשתי ויברכני
ה' בגלגלך', ולזה אמר יצחק ליעקב שילך לחרן.

ועפ"י זה יתורץ גם תמיהתו של רש"י בפסוק 'וישלח יצחק את יעקב
וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו',
ופירש רש"י, 'אם יעקב ועשו', איני יודע מה מלמדנו. ולדברינו מבואר
הכתוב, שלפי ש'אחי רבקה' היה לבן הארמי, לכן היא היתה 'אם יעקב
ועשו', שנולד ממנה עשו הרשע, ולא בגלל יצחק ורבקה.

לכן נאמר כאן, 'וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת וגו' אחות
נביות', להורות שהיה לה אח רשע, ומחמת כן היה מוכרח יעקב לילך
לחרן, ולזה אמר הכתוב בסמיכות הפרשה, 'ויצא יעקב וכו'.

וקל להבין, שדברי טעם הם בעזרת ה' ברוך הוא.

בפסוק 'וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן
אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה'. פירש רש"י, 'אחות נביות',
ממשמע שנאמר (לעיל כה, יג) 'בת ישמעאל', איני יודע שהיא אחות
נביות. אלא למדנו, שמת ישמעאל משייעדה לעשו קודם נשואיה,
והשיאה נביות אחיה. ולמדנו שהיה יעקב באותו הפרק בן ששים ושלוש
שנים, שהרי ישמעאל בן שבעים וארבע שנים היה כשנולד יעקב, ארבע
עשרה שנה היה גדול ישמעאל מיצחק, ויצחק בן ששים שנה בלדת
אותם, הרי שבעים וארבע. ושנותיו היו מאה שלושים ושבע, שנאמר
'ואלה שני חיי ישמעאל' וגו', נמצא יעקב כשמת ישמעאל בן ששים
ושלוש שנים היה. ולמדנו מכאן, שנטמן בבית עבר ארבע עשרה שנה
ואחר כך הלך לחרן וכו', עיי"ש היטב.

ויש להבין, מאי נפקא מינה אם השיאה נביות. ואם להודיע שנותיו
של יעקב, הוי ליה למיכתב במפורש 'ויעקב בן ששים ושלוש שנה', כמו
שנאמר ביצחק, ולמה הפסיק בכל הענין הזה של 'וירא עשו וגו' וילך עשו'
באמצע פרשתו של יעקב.

ונראה לי דמשום הכי היה צריך לכתוב פסוקים אלו, כדי לתת טעם
מדוע הוצרך יעקב לילך לחרן. דצריך להבין, הלוא רבקה לא אמרה רק
'קצתי בחיי מפני בנות חת', ורצונה היה שיעקב לא יקח אשה 'מבנות חת
כאלה מבנות הארץ', ואם כן, למה שלח יצחק את יעקב לקחת את בתו
של לבן הרשע, ולא שלחו ליקח את בתו של ישמעאל, שהיה קרוב

הודעה חשובה

לקראת יומא דהילולא רבה של רבינו הגה"ק זצ"ל, שיחול ביום רביעי א' אדר הבעל"ט
מתארגנים בעז"ה כאשתקד להתפלל על הציה"ק באוהל הצדיק זי"ע שבסאסרעגען ברומניה.
פרטים ברשימה המצורפת לגליון, או בכתובת הרשומה מטה.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.